

EKOLOŠKA KRIZA IN PERSPEKTIVE ČLOVEŠTVA

Ekološka kriza in meje rasti

Ljudje smo vraščeni v družbeno okolje (dom, sosedge, prijatelji ...), pa tudi materilano okolje, ki nas obdaja. Temu rečemo **sociotehnosfera**, lahko pa s človeško dejavnostjo ustvarjen svet imenujemo tudi **kulturni ekosistem**.

Človeška družba je vpeta tudi v naravno okolje – **ekosfera**. Deluje po lastnih zakonitostih, ne oziraje se na človekove želje in potrebe. Človek je od tega okolja odvisen.

To odvisnost poskuša človek premagati, prilagoditi naravno okolje svojim potrebam. Rezultat je **konflikt** med sociotehnosfero in ekosfero.

Tisto, čemur rečemo narava, je zgodovinski produkt. Zato je bolje kot o naravi govoriti o okolju. Problemi okolja so družbeni problemi.

Študija z naslovom Meje rasti je ugotovila:

- ljudje se neovirano množimo – obremenitev za planet
- verjamemo, da je gospodarska rast temeljni pogoj za nadaljnji uspešen razvoj človeštva
- porabljamo naravna bogastva, ki so na voljo v omejenih količinah
- spuščamo škodljive snovi v ozračje, v reke in morja, zato se tudi sami sebe zastrupljamo
- ob veliki proizvodnji se povečuje nevarnost nesreč (Černobil)

Ekološka kriza: stanje, ko je porušeno ravnotežje med človekom in naravo. Edini krivec za to je človek s svojo kulturo in tehniko, s katerima dominira naravo.

Obstajajo naravne meje rasti, ki jih postavljajo predvsem **omejen prostor, omejene količine naravnih virov in omejene samočistilne zmogljivosti okolja**.

Vzroki ekološke krize

Povezujemo jih z nastopom industrijske dobe pred 200 leti.

Nekateri poudarjajo antropološki dejavnik. Človek je sposoben izumljati in te izkušnje prenašati na potomce. To omogoča nove iznajdbe. Človek gospoduje naravi in jo prilagaja svojim potrebam. Potrebe se nenehno večajo.

Vse v naravi naj bi bilo dano na voljo človeku in ustvarjeno zanj.

Antropocentrizem: vse obstaja le zaradi človeka, vse na tem svetu naj služi le zadovoljevanju njegovih potreb.

Šele v povezavi z realnimi in konkretnimi tehničnimi možnostmi ter težnjo po dobičku, ki je temeljna gibalna sila kapitalističnega gospodarstva, je prišlo do sedanjega stanja.

Vpliv modernizacije (industrializacije) :

Z nastopom industrijske dobe se začnejo **eksponencialna rast izkoriščanja neobnovljivih virov, nenehna reprodukcija in rast prebivalstva**.

Vzrok ekološke krize je industrijski način proizvodnje. Povečala se je produktivnost človeškega dela. cilj je bil postati neodvisen od naravnih pogojev, obvladovati naravo in vplivati na dogajanje v njej.

Z industrijsko dobo se je uveljavilo novo gledanje na naravo: odmaknjeno, brez domišljije in mitov, mehanično. **Spoznavnost, merljivost in predvidljivost narave** imajo praktične cilje: s tem jo lahko obvladamo in uporabljamo za svoje potrebe.

Narava ima ciklične procese, vse se obnavlja, zato ni prostora za odpadke. Človek pa s svojo linearno produkcijo proizvaja odpadke, ki jih pusti v naravi. Poleg tega je za ekosfero značilna počasna evolucija, za sociotehnosfero pa zelo hitra.

Nekateri poudarjajo nesorazmerje med naraščajočim številom prebivalcev in omejenimi

naravnimi viri. Posledica sta bili revščina in lakota.

Beck ugotavlja, da je v moderni družbi proizvodnja bogastva sistematično povezana s proizvodnjo tveganj.

Globalna ekološka kriza ter razlike med razvitimi in nerazvitimi

Globalni ekološki problemi:

Ekološka kriza je globalni problem. Ni je več mogoče lokalno omejiti. Globalno je spreminjanje podnebja, tanjšanje ozonske plasti, umiranje gozdov, ... globalno segrevanje ozračja ima velik vpliv na kmetijsko proizvodnjo. Najhujše posledice naj bi čutila ruralna območja, najmanjše pa urbana.

Posledice onesnaževanja so globalne – prizadenejo tudi tiste, ki jih niso povzročili.

Prizadevanja za oblikovanje okolju prijaznega gospodarstva:

V gospodarsko razvitih družbah zahtevajo spojitev ekologije in ekonomije – oblikovanje okolju prijaznega gospodarstva. Čista tehnologija, reciklaža odpadkov, obnovljivi viri energije. Pritisk javnosti in strank zelenih je velik. Kljub temu pa je še vedno močno prepričanje, da se da zadovoljevati potrebe in s tem ne onesnaževati okolje.

Tveganje je za nerazvite države večje. Tja so namreč razviti preselili umazano tehnologijo. Naj bi bili odlagališče strupenih odpadkov. Tovarne so simbol uspeha, ker obljublajo odpravo revščine in neodvisnost od gospodarsko razvitih držav.

Možnosti odpravljanja ekološke krize

nekateri so pesimisti: do ekološke krize in civilizacijske katastrofe naj bi nujno prišlo.

Drugi nočejo priznati resnosti položaja in menijo, da številne študije močno pretiravajo.

Tretja perspektiva je **ekotehnoški optimizem**. Sedanja ekološka kriza naj bi bila začasna. Človek naj bi znal obvladati to, kar je ustvaril.

Toda to prepričanje je iluzija. Ekološko popolnoma ustrezne tehnologije ne more biti.

Stacionarna ravnovesna ekonomija – razmerje med rastjo in okoljem. Moramo živeti z zavestjo o mejah rasti.

(več v učbenik2, str. 251)

Ekološka etika

Učbenik2, str. 251